

**ЗАСТОСУВАННЯ ПОЗОВНОЇ ДАВНОСТІ У СПРАВАХ ПРО БАНКРУТСТВО
ТА ІНШІ ПРАВОВІ ВИСНОВКИ ВЕРХОВНОГО СУДУ
У СПРАВАХ ПРО БАНКРУТСТВО ЗА КВІТЕНЬ 2019 РОКУ**

Судова палата для розгляду справ про банкрутство з метою забезпечення сталості та єдності судової практики узагальнила правові висновки, викладені в постановах Верховного Суду у справах про банкрутство за КВІТЕНЬ 2019 року.

У тексті документа зазначено скорочену назву Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» – Закон про банкрутство.

I. Процесуальні питання.

1. По відношенню до загальних норм ГПК України, процесуальні норми, які передбачені у Законі про банкрутство, повинні застосовуватися переважно, як спеціальні.

(постанова від 23.04.2019 у справі № Б-19/30-06)

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/82130588>

Залишаючи без змін постанову апеляційного господарського суду, якою частково змінено резолютивну частину ухвали місцевого господарського суду шляхом викладення її в іншій редакції, а саме: «закрити провадження у справі про банкрутство Державного підприємства», Верховний Суд виходив з такого.

Положеннями статті 83 Закону про банкрутство визначені підстави закриття провадження у справі про банкрутство, а зокрема, згідно із законом справа не підлягає розгляду в господарських судах України (пункт 9), в інших випадках, передбачених законом (пункт 12).

Отже, перелік підстав для закриття провадження у справі про банкрутство відповідно до статті 83 Закону про банкрутство відрізняється від підстав закриття звичайного позовного провадження за статтею 231 ГПК України, не має ознак вичерпності та повинен, як сукупність процесуальних норм, застосовуватися переважно щодо загальних норм процесуального кодексу.

Як вбачається з матеріалів справи та встановлено судами, провадження у даній справі про банкрутство Державного підприємства порушено ухвалою місцевого господарського суду від 17.03.2006, ухвалою місцевого господарського суду від 17.04.2006 введено процедуру розпорядження майном, строк якої неодноразово продовжувався судом.

Отже, процедура розпорядження майном боржника ДП триває більш як 12 років і за цей час комітетом кредиторів та боржником не було укладено мирової угоди з поданням її на затвердження до господарського суду. Також, орган управління майном боржника – Міністерство аграрної політики та продовольства України не вбачало перспективи продовження процедури банкрутства, реальних шляхів укладення будь-якої мирової угоди та погашення кредиторської заборгованості, у зв'язку з чим зазначило про відсутність виділення коштів з Державного бюджету України для погашення боргів підприємства-боржника.

Верховний Суд погодився з висновками судів про застосування до боржника у даній справі положень Закону про банкрутство в редакції Закону України №2343-XII

станом на 04.11.2012, оскільки провадження у справі перебувало на стадії розпорядження майном боржника, введеної 17.03.2006.

Отже, щодо боржника слід застосовувати приписи частини 5 статті 5 Закону про банкрутство, згідно яких положення цього Закону застосовуються до юридичних осіб-підприємств, що є об'єктами права державної власності, які не підлягають приватизації, в частині санації чи ліквідації після виключення їх у встановленому порядку з переліку таких об'єктів.

Закон про банкрутство у зазначеній редакції (стаття 40) не містив спеціальних положень щодо визначення процедури провадження у справі про банкрутство після того, як державне підприємство-боржник, яке не підлягає приватизації, не уклало мирової угоди у справі про банкрутство зі своїми кредиторами. Відтак, у спірному випадку суд повинен приймати рішення із застосуванням норм Господарського процесуального кодексу України, які визначають процедуру розгляду справ загального позовного провадження.

Частиною 3 статті 214 ГК України передбачено, що до державних підприємств, які відповідно до закону не підлягають приватизації, процедури банкрутства застосовуються в частині санації чи ліквідації лише після виключення їх у встановленому порядку з переліку об'єктів, що не підлягають приватизації.

Отже, законодавець застосував заборону щодо здійснення подальшого провадження у справі про банкрутство в частині санації чи ліквідації, якщо державне підприємство-боржник не виключено з переліку об'єктів, що не підлягають приватизації.

Виходячи з аналізу положень статті 2 ГПК України, на господарське судочинство покладено обов'язок забезпечення розумності строків розгляду справ, а на сторони – неприпустимість зловживання процесуальними правами. Крім того, виходячи з аналізу статті 5 ГПК України, звернення до господарського суду повинно мати ефективний спосіб захисту порушених прав.

Закриваючи провадження у праві про банкрутство, апеляційний суд прийняв до уваги вчинення розпорядниками майна боржника належних заходів у процедурі розпорядження майном, яка триває понад 12 років, розглянувши вимоги усіх кредиторів, склавши реєстр вимог кредиторів та подавши його суду на затвердження, організувавши збори кредиторів, на яких було утворено комітет кредиторів боржника, як орган колективного представництва інтересів кредиторів, організувавши ведення господарської діяльності з досягненням прибутковості боржника. Разом з тим, комітет кредиторів боржника та орган управління боржником не проявили упродовж тривалого періоду процедури розпорядження майном боржника здатності на досягнення компромісу та волевиявлення на укладення мирової угоди на стадії розпорядження майном.

Відтак, враховуючи баланс інтересів боржника та кредиторів (як конкурсних, так поточних), відсутність ефективних наслідків діяльності кредиторів та арбітражного керуючого протягом тривалого продовження справи про банкрутство на стадії розпорядження майном (понад 12 років), відсутність наслідків з укладення мирової угоди між кредиторами та боржником, прийнявши до уваги завдання господарського судочинства щодо справедливого, неупередженого та своєчасного вирішення судом спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності, апеляційний суд дійшов правильного висновку про те, що провадження у справі мало бути закритим згідно з

пунктом 1 частини 1 статті 231 ГПК України, оскільки законодавцем заборонено введення подальших процедур банкрутства, а заходів до укладення мирової угоди та закриття провадження у зв'язку з цим сторони спірних правовідносин не вчинили.

2. Розгляд спору між акціонером та посадовою особою товариства щодо відшкодування завданих юридичній особі збитків в межах провадження у справі про банкрутство відповідає принципу концентрації майнових спорів, що стосуються активів боржника в межах провадження у справі про банкрутство.

(постанова від 09.04.2019 у справі № Б8/180-10)

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/81336692>

Скасовуючи ухвалені у справі судові рішення про відмову в прийнятті позовної заяви громадянина Швеції ОСОБА_1 до громадянина ОСОБА_2 про відшкодування збитків та передаючи її для розгляду в межах провадження у справі про банкрутство до місцевого господарського суду, Верховний Суд зазначив таке.

Аналіз частин 1, 2 статті 54 ГПК України дозволяє зробити висновок, що акціонер юридичної особи, якому належить 10 і більше відсотків статутного капіталу товариства (крім привілейованих акцій), або частка у власності юридичної особи якого становить 10 і більше відсотків, може подати в інтересах такої юридичної особи позов про відшкодування збитків, заподіяних юридичній особі її посадовою особою; така юридична особа набуває статусу позивача у даному спорі із законодавчим обмеженням щодо реалізації нею процесуальних прав та обов'язків позивача у справі без погодження з акціонером, який звернувся з позовом в інтересах такої юридичної особи.

Отже, вирішення судом господарського спору, що виник між акціонером товариства та посадовою особою товариства щодо відшкодування завданих юридичній особі збитків, на користь юридичної особи, матиме наслідком збільшення активу юридичної особи за рахунок коштів, стягнених за рішенням суду з її посадової особи як збитків.

За змістом статті 1, частини 4 статті 17 та частин 1, 2 статті 18 Закону про банкрутство в редакції до 19.01.2013 вбачається, що з метою запобігання визнанню боржника банкрутом та його ліквідації у зв'язку з банкрутством до суб'єкта господарювання застосовується процедура санації як система заходів, спрямована на оздоровлення фінансово-господарського становища боржника, задоволення в повному обсязі (частково) вимог кредиторів шляхом кредитування, реструктуризації підприємства, боргів і капіталу та (або) зміну організаційно-правової та виробничої структури боржника. З дня винесення ухвали про санацію припиняються повноваження органів управління боржника-юридичної особи, а управління боржником переходять до керуючого санацією, до обов'язків якого входить підготовка плану санації боржника з переліком санаційних заходів щодо відновлення платоспроможності боржника, зокрема, шляхом переведення боргу (частини боргу) на інвестора, продажу частини майна боржника та іншими способами відновлення платоспроможності боржника, перелік яких не обмежується законом про банкрутство.

Відтак, позов акціонера, заявлений в інтересах боржника на стадії санації сприятиме залученню для погашення конкурсної заборгованості боржника коштів, у

випадку їх присудження на користь боржника, як збитків, завданих посадовою особою боржника в порядку статті 54 ГПК України, що сприятиме відновленню платоспроможності боржника на стадії санації. Отже, розгляд такого спору в межах провадження у справі про банкрутство відповідає загальній позиції законодавця про концентрацію майнових спорів, що стосуються активів боржника в межах провадження у справі про банкрутство.

Спори з майновими вимогами до суб'єкта господарювання, який перебуває в процедурі банкрутства, та визначений позивачем в статусі відповідача у такому спорі, а також позови власників (учасників, акціонерів) юридичної особи-боржника про відшкодування збитків, заподіяних юридичній особі її посадовою особою, подані в інтересах такої юридичної особи в порядку статті 54 ГПК України, підлягають розгляду господарським судом, у провадженні якого перебуває справа про банкрутство юридичної особи, без порушення окремих справ позовного провадження, що узгоджується із загальною спрямованістю Закону про банкрутство на забезпечення судового контролю в межах провадження у справі про банкрутство за діяльністю боржника під час здійснення щодо нього процедур банкрутства, формуванням активу та пасиву боржника та проведення інших заходів, метою яких є повне або часткове задоволення вимог кредиторів та відновлення платоспроможності боржника.

Такі висновки узгоджуються з правовою позицією Верховного Суду у постанові від 19.06.2018 у справі №908/4057/14, від яких колегія суддів касаційного суду при розгляді справи №Б8/180-10 не вбачає за необхідне відступати.

3. Звернення кредитора з вимогами до боржника у досудовій процедурі ліквідації юридичної особи за рішенням її учасників, визнання цих вимог боржником, свідчить про заявлення кредитором вимог до боржника.

(постанова від 09.04.2019 у справі № 904/9119/17)

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/81173705>

Скасовуючи ухвалу апеляційного господарського суду про закриття апеляційного провадження за апеляційною скаргою ТОВ на ухвалу місцевого господарського суду та направляючи справу до апеляційного суду для продовження апеляційного розгляду апеляційної скарги ТОВ, Верховний Суд зазначив таке.

Суд апеляційної інстанції, закриваючи апеляційне провадження за апеляційною скаргою ТОВ на ухвалу місцевого господарського суду, вказав, що ТОВ до суду не надало належних доказів набуття ним статусу кредитора (конкурсного, забезпеченого, поточного) у даній справі про банкрутство, відповідно оскаржуваною ухвалою місцевого господарського суду питання про права, обов'язки та інтереси ТОВ не вирішувалися.

Однак, такий висновок суду апеляційної інстанції є безпідставним з огляду на особливості провадження в справі про банкрутство в порядку статті 95 Закону про банкрутство.

Звернення кредитора з вимогами до боржника у досудовій процедурі ліквідації юридичної особи за рішенням її учасників, визнання цих вимог боржником, свідчить про заявлення кредитором вимог до боржника, що не суперечить положенням частини третьої статті 95 Закону про банкрутство, та зумовлює визнання таких вимог у

відповідності до черговості, визначеної статтею 45 Закону про банкрутство.
Аналогічна правова позиція наведена у постанові Верховного Суду від 22.01.2019 у справі № 908/2013/16.

II. Процедура розпорядження майном.

1. Звернення до господарського суду з клопотанням про продовження строку процедури розпорядження майном є виключним правом розпорядника майна, комітету кредиторів або боржника, а продовження такого строку судом з власної ініціативи Законом про банкрутство не передбачено.

(постанова від 18.04.2019 у справі № 902/330/17)

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/81435112>

Скасовуючи ухвалені у справі судові рішення в частині усунення арбітражного керуючого ОСОБА_1 від виконання повноважень розпорядника майна та направляючи справу в цій частині на новий розгляд до місцевого господарського суду, Верховний Суд вказав, зокрема, таке.

Вирішуючи питання щодо продовження господарським судом процедури розпорядження майном боржника у порядку передбаченому положеннями частиною 2 статті 22 Закону про банкрутство, суди повинні враховувати принцип процесуальної економії для надання належної оцінки мотивам клопотання про продовження строку вищезазначеної судової процедури у справі про банкрутство.

Принцип процесуальної економії господарського судочинства – загальне керівне положення, відповідно до якого господарський суд, учасники судового процесу та/або сторони виконавчого провадження економно і ефективно використовують всі встановлені законом процесуальні засоби для правильного та оперативного розгляду справ з дотриманням строків.

Сутність принципу процесуальної економії полягає в тому, що б під час розгляду справи в господарському суді для найбільш повного та всебічного розгляду справи використовувати всі встановлені законом засоби з урахуванням строків визначених нормами процесуального права.

Елементами змісту принципу процесуальної економії господарського судочинства слід вважати:

- вимога оперативного розгляду справи;
- вимога економного використання процесуальних засобів судом, учасниками справи для повного та всебічного розгляду справи у господарському суді.

Положеннями частини 2 статті 27 Закону про банкрутство визначено, що до закінчення процедури розпорядження майном боржника збори кредиторів зобов'язані прийняти одне з таких рішень: схвалити план санації та подати до господарського суду клопотання про введення процедури санації і затвердження плану санації; відхилити план санації та подати до господарського суду клопотання про введення процедури санації і зобов'язання керуючого санацією підготувати план санації; подати до господарського суду клопотання про введення процедури санації і зобов'язання керуючого санацією підготувати план санації у разі його неподання боржником; подати

до господарського суду клопотання про визнання боржника банкрутом та відкриття ліквідаційної процедури; подати до господарського суду клопотання про укладення мирової угоди.

У разі наявності обставин, що не надають комітету кредиторів можливості у встановлені строки прийняти одне з таких рішень, комітет кредиторів може прийняти рішення про звернення до господарського суду з клопотанням про продовження строку процедури розпорядження майном.

Продовжуючи строк процедури розпорядження майном боржника судами попередніх інстанцій вказано про відсутність відповідних клопотань розпорядника майна, комітету кредиторів або боржника та про продовження строку вказаної процедури на підставі статті 119 ГПК України з власної ініціативи суду.

Разом з тим, вказаними вище нормами спеціального закону чітко встановлено, що звернення до господарського суду з клопотанням про продовження строку процедури розпорядження майном є виключним правом розпорядника майна, комітету кредиторів або боржника, а продовження такого строку судом з власної ініціативи Законом про банкрутство не передбачено.

Згідно статті 9 Закону про банкрутство справи про банкрутство розглядаються господарським судом за правилами, передбаченими Господарським процесуальним кодексом України, з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

З огляду на викладене, в даному випадку, судами попередніх інстанцій помилково застосовано до спірних правовідносин положення статті 119 ГПК України, оскільки порядок продовження строку процедури розпорядження майном визначено Законом про банкрутство, як спеціальним законом, норми якого мають пріоритет у застосуванні при розгляді справ про банкрутство.

Згідно частини 3 статті 114 Закону про банкрутство суд протягом п'яти днів з дня, коли йому стало відомо про наявність підстав для усунення арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора), виносить ухвалу про його відсторонення від виконання відповідних повноважень під час провадження у справі про банкрутство.

Разом з тим, ухвалою місцевого господарського суду, з поміж іншого, усунуто арбітражного керуючого ОСОБА_1 від виконання повноважень розпорядника майном КСП, чим порушено принцип змагальності сторін, оскільки арбітражного керуючого не було належним чином повідомлено про розгляд судом питання про його усунення саме в судовому засіданні 01.10.2018, чим позбавлено останнього можливості надати обґрунтовані заперечення та пояснення.

2. Іпотекодержатель не позбавлений права пред'явити кредиторські вимоги у справі про банкрутство боржника як такі, що ґрунтуються на основному зобов'язанні, яке не виконано в повному обсязі за рахунок вартості іпотечного майна.

(постанова від 09.04.2019 у справі № 923/436/17)

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/81369281>

Залишаючи без змін ухвалені у справі судові рішення, якими визнано кредиторські вимоги Банку до боржника, Верховний Суд виходив з такого.

Аналіз приписів частин 1, 4 статті 23 Закону про банкрутство свідчить про те, що з моменту офіційної публікації оголошення про порушення щодо боржника провадження у справі про банкрутство є таким, що фактично настав, строк виконання усіх зобов'язань боржника, які виникли до моменту порушення щодо нього провадження у справі про банкрутство, і незалежно від настання строку їх виконання, кредитори за такими зобов'язаннями зобов'язані заявити грошові вимоги до боржника у справу про банкрутство з додержанням тридцятиденного строку від дня офіційного оприлюднення оголошення про порушення провадження у справі про банкрутство, так як протилежне матиме наслідком втрату такими вимогами статусу конкурсних і їх включення до реєстру як вимог шостої черги.

Отже, під час розгляду заявлених до боржника кредиторських вимог в процедурі розпорядження майном господарському суду слід з'ясувати правову природу таких вимог як конкурсних чи поточних, надати правову оцінку доказам, поданим спірним кредитором на підтвердження його вимог до боржника, перевірити дійсність заявлених вимог, їх правову природу як грошових чи майнових вимог та з огляду на встановлене дійти висновку про наявність підстав для їх визнання та включення до реєстру вимог кредиторів у відповідній черговості.

Аналіз приписів частин 1, 5 статті 38 Закону України "Про іпотеку" дозволяє дійти висновку про те, що право на продаж предмета іпотеки будь-якій особі-покупцеві, поряд із договором про задоволення вимог іпотекодержателя чи застереженням в іпотечному договорі, також може бути надано іпотекодержателю на підставі рішення суду за результатами розгляду позову іпотекодержателя про звернення стягнення на предмет іпотеки в рахунок задоволення вимог за основним зобов'язанням; дії щодо продажу предмета іпотеки та укладення договору купівлі-продажу здійснюються іпотекодержателем від свого імені.

Відтак, звернення стягнення на предмет іпотеки на підставі рішення суду може здійснюватися у спосіб реалізації предмета іпотеки шляхом проведення прилюдних торгів або застосування процедури продажу, встановленої статтею 38 Закону України "Про іпотеку", що передбачає право іпотекодержателя на продаж предмета іпотеки будь-якій особі-покупцеві від свого імені; конкретний спосіб реалізації предмета іпотеки на підставі рішення суду зазначається судом в рішенні у разі задоволення позову про звернення стягнення на предмет іпотеки, як це передбачено абзацом 4 частини 1 статті 39 Закону України "Про іпотеку".

За змістом частини 1 статті 575, частини 4 статті 591 ЦК України та частини 4 статті 36 Закону України "Про іпотеку", можна зробити висновок про те, що іпотека, яка є заставою нерухомого майна, як забезпечувальне зобов'язання, зумовлює право іпотекодержателя на одержання суми основного боргу, якої не вистачає після реалізації предмета іпотеки на виконання рішення суду про звернення стягнення на предмет іпотеки, з іншого майна боржника в порядку черговості, визначеної законом.

Отже, якщо іпотекодержателем відчужено з прилюдних (електронних) торгів іпотечне майно на користь третьої особи-покупця з укладенням від свого імені договору купівлі-продажу нерухомого майна на підставі рішення суду про задоволення вимог іпотекодержателя про звернення стягнення на предмет іпотеки і коштів, виручених від продажу іпотечного майна, є недостатньо для повного погашення основного боргу, іпотекодержатель не позбавлений права пред'явити кредиторські вимоги у справу про банкрутство боржника як такі, що ґрунтуються на основному

зобов'язанні, яке не виконано в повному обсязі за рахунок вартості іпотечного майна. Таке ж право надано заставодержателю в силу статті 24 Закону України "Про заставу".

III. Ліквідаційна процедура.

1. Щодо визнання (невизнання) вимог податкового органу до боржника у разі несплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки та плати за землю у ліквідаційній процедурі банкрутства.

(постанова від 16.04.2019 у справі № 925/871/15)

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/81435260>

Залишаючи без змін ухвалені у справі судові рішення, якими відмовлено у задоволенні заяви органу ДФС про визнання кредитором, Верховний Суд зазначив таке.

Системний аналіз положень пункту 1.3. статті 1 Податкового Кодексу України та положень частини першої статті 38 Закону про банкрутство дає підстави стверджувати, що з моменту визнання боржника банкрутом (ухвалення постанови у справі про банкрутство) у банкрута не виникає обов'язку зі сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), котрі нараховані після моменту визнання боржника банкрутом, крім витрат, безпосередньо пов'язаних із здійсненням ліквідаційної процедури.

2. При розгляді грошових вимог податкової інспекції до боржника, як платника податків, заявлених на підставі податкових повідомлень-рішень, прийнятих за наслідками проведення податкових перевірок боржника, господарському суду належить перевірити дотримання контролюючим органом спеціального строку давності заявлення до стягнення з боржника податкового боргу.

(постанова від 17.04.2019 у справі № 43/75-15/7-6)

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/81369288>

Скасовуючи ухвалені у справі судові рішення в частині кредиторських вимог ДПІ та направляючи справу в цій частині на новий розгляд до суду першої інстанції, Верховний Суд зазначив таке.

Відповідно до пункту 102.1. ст. 102 ПК України, контролюючий орган, крім випадків, визначених пунктом 102.2 цієї статті, має право провести перевірку та самостійно визначити суму грошових зобов'язань платника податків у випадках, визначених цим Кодексом, не пізніше закінчення 1095 дня (2555 дня у разі проведення перевірки контрольованої операції відповідно до статті 39 цього Кодексу), що настає за останнім днем граничного строку подання податкової декларації, звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації, визначеної пунктом 133.4 статті 133 цього Кодексу, та/або граничного строку сплати грошових зобов'язань, нарахованих контролюючим органом, а якщо така податкова декларація була надана пізніше, - за днем її фактичного подання. Якщо протягом зазначеного строку контролюючий орган не визначає суму грошових зобов'язань, платник податків вважається вільним від такого грошового зобов'язання (в тому числі від нарахованої пені), а спір стосовно такої декларації та/або податкового повідомлення не підлягає

розгляду в адміністративному або судовому порядку. У разі подання платником податку уточнюючого розрахунку до податкової декларації контролюючий орган має право визначити суму податкових зобов'язань за такою податковою декларацією протягом 1095 днів з дня подання уточнюючого розрахунку.

Приписами пункту 102.4 ст. 102 ПК України визначено, що у разі якщо грошове зобов'язання нараховане контролюючим органом до закінчення строку давності, визначеного у пункті 102.1 цієї статті, податковий борг, що виник у зв'язку з відмовою у самостійному погашенні такого грошового зобов'язання, може бути стягнутий протягом наступних 1095 календарних днів з дня виникнення податкового боргу. Якщо платіж стягується за рішенням суду, строки стягнення встановлюються до повного погашення такого платежу або визначення боргу безнадійним.

Відповідно до ч. 4 ст. 236 ГПК України, при виборі і застосуванні норми права до спірних правовідносин суд враховує висновки щодо застосування норм права, викладені в постановях Верховного Суду.

При розгляді грошових вимог податкової інспекції до боржника, як платника податків, заявлених на підставі податкових повідомлень-рішень, прийнятих за наслідками проведення податкових перевірок боржника, господарському суду належить перевірити дотримання контролюючим органом спеціального строку давності заявлення до стягнення з боржника податкового боргу, який частиною 102.4. статті 102 ПК України встановлено у 1095 календарних днів з дня його виникнення та застосування якого є імперативним (висновок про застосування норм права, який викладений у пункті 32 постанови Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 02.05.2018 у справі № 923/1092/16).

Якщо протягом зазначеного строку (1095 днів) контролюючий орган не визначає суму грошових зобов'язань, платник податків вважається вільним від такого грошового зобов'язання (в тому числі від нарахованої пені), а спір стосовно такої декларації та/або податкового повідомлення не підлягає розгляду в адміністративному або судовому порядку (пункт 102.1. ст. 102 ПК України).

Верховний Суд у постанові від 06.02.2018 по справі №807/2097/16 №К/9901/99/17 зазначив, що в разі спливу 1095 денного строку з дня виникнення податкового боргу, такий борг визнається безнадійним та підлягає списанню, у тому числі пеня та штрафні санкції, а відтак з того часу в контролюючого органу відсутнє право вживати будь-які заходи щодо стягнення такої суми боргу.

З урахуванням положень ч. 1 ст. 2 Закону про банкрутство, ч. 4 ст. 236 ГПК України та висновків про застосування норм права, які викладені у постанові Верховного Суду від 02.05.2018 у справі № 923/1092/16 та постанові від 06.02.2018 по справі №807/2097/16 №К/9901/99/17, Верховний Суд дійшов висновку про необґрунтованість висновку судів попередніх інстанцій про те, що кредитор, вимоги якого виникли під час проведення процедур банкрутства, може реалізувати своє процесуальне право та заявити їх до боржника у строк, встановлений ст. 38 Закону про банкрутство - в межах ліквідаційної процедури протягом двох місяців з дня офіційного оприлюднення повідомлення про визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури.

3. Відсутність думки членів комітету кредиторів або окремих кредиторів щодо можливості затвердження звіту ліквідатора і ліквідаційного балансу та закриття провадження у справі про банкрутство не є для господарського суду безумовною підставою для відмови у затвердженні звіту ліквідатора і ліквідаційного балансу та закритті провадження у справі про банкрутство.

(постанова від 24.04.2019 у справі № 904/3719/15)

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/81435065>

Залишаючи без змін ухвалені у справі судові рішення, якими затверджено ліквідаційний баланс та звіт ліквідатора Товариства, ліквідовано юридичну особу – Товариства та закрито провадження у справі, Верховний Суд виходив з такого.

Законом про банкрутство передбачена певна сукупність дій, яку необхідно вчинити ліквідатору в ході ліквідаційної процедури та перелік додатків, які додаються до звіту ліквідатора і є предметом дослідження в судовому засіданні за підсумками ліквідаційної процедури, що проводиться за участю кредиторів (комітету кредиторів); подання звіту та ліквідаційного балансу здійснюється ліквідатором за наслідком всіх проведених ним дій в ході ліквідаційної процедури. Обов'язком ліквідатора є здійснення всієї повноти заходів спрямованих на виявлення активів боржника, при цьому ні у кого не повинен виникати обґрунтований сумнів, щодо їх належного здійснення (принцип безсумнівної повноти дій ліквідатора у ліквідаційній процедурі) (висновок про застосування норм права, який викладений у постанові Верховного Суду від 14.02.2018 у справі № 927/1191/14).

Принцип безсумнівної повноти дій ліквідатора полягає в тому, що кредитор повинен обґрунтовувати, що саме не вчинив ліквідатор і як це вплинуло на результат формування ліквідаційної маси (висновок про застосування норм права, який викладений у постанові Верховного Суду від 06.06.2018 у справі № 904/4863/13).

З аналізу положень ст. 41 Закону про банкрутство, у яких закріплено повноваження ліквідатора банкрута у справі про банкрутство, не вбачається те, що ліквідатор банкрута відповідальний за наслідки неможливості отримати позитивні результати проведених компетентними органами оперативно-розшукових дій щодо пошуку майна боржника.

Аналіз приписів ст. 46 Закону про банкрутство дає підстави дійти до висновку, що відсутність думки членів комітету кредиторів або окремих кредиторів щодо можливості затвердження звіту ліквідатора і ліквідаційного балансу та закриття провадження у справі про банкрутство не є для господарського суду безумовною підставою для відмови у затвердженні звіту ліквідатора і ліквідаційного балансу та закритті провадження у справі про банкрутство.

Безумовними підставами відповідно до приписів ст. 46 Закону про банкрутство для відмови у затвердженні звіту ліквідатора та ліквідаційного балансу у справі про банкрутство є обґрунтований висновок господарського суду про те, що ліквідатор не виявив або не реалізував майнові активи банкрута у повному обсязі та наявність обставин, коли ліквідатор, після реалізації активів боржника, не завершив всіх розрахунків з кредиторами відповідно до отриманих від такої реалізації коштів.

4. Позовна давність не є інститутом процесуального права та не може бути відновлена (поновлена) в разі її спливу, але позивач вправі отримати судовий захист у разі визнання поважними причин пропуску позовної давності.

(постанова від 09.04.2019 у справі № 908/32/15-г)
<http://reyestr.court.gov.ua/Review/81369157>

Скасовуючи постанову апеляційного господарського суду про відмову в задоволенні позову ТОВ_1 – банкрута про визнання недійсними договорів купівлі продажу та витребування у ТОВ_2 нерухомого майна, Верховний Суд зазначив таке.

До позовних вимог про визнання недійсними договорів та витребування майна на підставі статей 203, 215, 387, 388 ЦК України застосовується загальна позовна давність у три роки.

Така правова позиція викладена у постановах Великої Палати Верховного Суду від 20.11.2018 у справі №907/50/16, від 05.12.2018 у справі №522/2201/15-ц, від 17.10.2018 у справі №362/44/17.

Відтак, на позов ТОВ - банкрута, який спрямований на захист порушеного права власності, згідно зі статтею 257 ЦК України поширюється загальна позовна давність, і на підставі частини 1 статті 261 цього кодексу перебіг позовної давності починається від дня, коли позивач довідався або міг довідатися про порушення прав і законних інтересів. При цьому, за змістом зазначеної статті, для визначення початку перебігу позовної давності має значення не лише безпосередня обізнаність особи про порушення її прав, а й об'єктивна можливість цієї особи знати про обставини такого порушення. Оскільки боржник, як юридична особа, був стороною у справі №26/43/10 про його банкрутство, припиненій постановою ВГСУ 16.06.2010, як такої, що порушена безпідставно, то з моменту припинення незаконно порушеного банкрутства боржник, в особі його органу управління міг довідатись про незаконність дій ліквідатора ОСОБА_1 з відчуження майна боржника в незаконному провадженні у справі про банкрутство. Отже, перебіг позовної давності щодо визнання недійсними оспорюваних договорів 26.03.2010 розпочався для органу управління боржника та нових ліквідаторів у справі про банкрутство №908/32/15-г з 17.06.2010.

Аналізуючи застосування приписів частини 5 статті 267 ЦК України, Верховний Суд зазначив, що позовна давність не є інститутом процесуального права та не може бути відновлена (поновлена) в разі її спливу, але позивач вправі отримати судовий захист у разі визнання поважними причин пропуску позовної давності.

Питання щодо поважності цих причин, тобто наявності обставин, які з об'єктивних, незалежних від позивача підстав унеможлилювали або істотно утруднювали своєчасне подання позову, вирішується судом у кожному конкретному випадку з урахуванням наявних фактичних даних про такі обставини.

Закон не встановлює, з чиєї ініціативи суд визнає причини пропуску позовної давності поважними. Як правило, це відбувається за заявою (клопотанням) позивача, з наведенням відповідних доводів і поданням належних та допустимих доказів, однак, суд не обмежений у захисті цивільного права за відсутності такого клопотання, що підтверджується системним аналізом частин 2-5 статті 267 ЦК України. Відповідна ініціатива про захист порушеного права може виходити і від інших учасників судового процесу.

Відповідно до положень статей 263, 264 ЦК України, позовна давність може зупинятись або перериватись; суд може за власним розсудом захистити порушене право, встановивши наявність поважних причин для такого захисту згідно із статтею 267 ЦК

України. Однак, апеляційним судом не надано оцінки фактичним обставинам справи щодо наявності кримінального провадження та можливого заявлення у ньому цивільного позову, наявності провадження у суді цивільної юрисдикції та закриття його за непідвідомчістю спору такому суду, на предмет встановлення поважних причин для захисту порушеного права або переривання перебігу позовної давності відповідно до зазначених норм матеріального права.

Відповідно до рішення Європейського суду з прав людини у справі "Фінікарідов проти Кіпру" механізм застосування позовної давності повинен бути достатньо гнучким, тобто, як правило, він мусить допускати можливість зупинення, переривання та поновлення строку позовної давності, а також корелювати із суб'єктивним фактором, а саме обізнаністю потенційного позивача про факт порушення його права (рішення Європейського суду з прав людини у справі "Фінікарідов проти Кіпру").

Оскільки суд апеляційної інстанції не встановив у достатньому обсязі обставин, необхідних для правильного застосування вимог матеріального права про позовну давність, не з'ясував та не перевіряв доводів учасників провадження про наявність обставин, які могли бути підставою для переривання позовної давності чи встановлення поважних причин для захисту порушеного права незалежно від подання відповідного клопотання учасниками провадження, а Верховний Суд, діючи в межах повноважень, встановлених статтею 300 ГПК України, не може встановлювати обставини, збирати й перевіряти докази та надавати їм оцінку, що позбавляє його можливості ухвалити нове рішення у справі.

5. Дія статті 38 Закону про банкрутство не має безумовного поширення на всі арешти чи інші обмеження щодо розпорядження майном боржника, визнаного банкрутом, застосовані судами в порядку адміністративного, цивільного, кримінального судочинства при розгляді справ, що віднесені процесуальним законом до їх юрисдикції.

(постанова від 11.04.2019 у справі № 926/1307-6/15)

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/81207431>

Скасовуючи ухвалені у справі судові рішення про завершення ліквідаційної процедури затвердження звіту ліквідатора та ліквідаційного балансу ТОВ та передаючи справу для продовження розгляду на стадії ліквідаційної процедури до місцевого суду в іншому складі суду, Верховний Суд вказав на таке.

За наявності кримінального провадження власник чи інший володілець майна може звернутися до суду за захистом свого порушеного, невизнаного чи оспорюваного права власності у загальному порядку, якщо такий спір є спором цивільним. У разі, якщо право власності особи порушене у кримінальному провадженні, така особа, навіть за умови, що вона не є учасником кримінального провадження, має право на звернення з клопотанням про скасування арешту та вирішення інших питань, які безпосередньо стосуються її прав, обов'язків чи законних інтересів, у порядку, передбаченому КПК України. Така правова позиція викладена у Постанові Великої Палати Верховного Суду від 17.10.2018 у справі №461/233/17-ц.

Арешт майна це тимчасове, до скасування у встановленому КПК України порядку, позбавлення за ухвалою слідчого судді або суду права на відчуження, розпорядження та/або користування майном, щодо якого існує сукупність підстав чи розумних підозр

вважати, що воно є доказом злочину, підлягає спеціальній конфіскації у підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, третіх осіб, конфіскації у юридичної особи, для забезпечення цивільного позову, стягнення з юридичної особи отриманої неправомірної вигоди, можливої конфіскації майна. Арешт майна скасовується у встановленому КПК України порядку.

Завданням арешту майна є запобігання можливості його приховування, пошкодження, псування, зникнення, втрати, знищення, використання, перетворення, пересування, передачі, відчуження. Слідчий, прокурор повинні вжити необхідних заходів з метою виявлення та розшуку майна, на яке може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, зокрема шляхом витребування необхідної інформації у Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, інших державних органів та органів місцевого самоврядування, фізичних і юридичних осіб.

Отже, арешт, накладений в межах кримінальної справи, є заходом забезпечення кримінального провадження, застосованим згідно з нормами КПК України і його скасування відбувається в порядку, визначеному статтею 174 КПК України.

Аналогічних висновків Велика Палата Верховного Суду дійшла при розгляді справ №335/12096/15-ц (постанова від 15.05.2018) та №569/4374/16-ц (постанова від 23.05.2018).

Відтак, скасування арешту, накладеного в межах кримінального провадження, в силу приписів статті 174 КПК України, не може здійснюватися судами інших юрисдикцій, що впливає також із положень статей 37, 41 Закону України "Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень".

Оцінюючи наведене крізь призму висновків Верховного Суду у складі судової палати для розгляду справ про банкрутство Касаційного господарського суду у справі № Б-50/112-09 (постанова від 16.10.2018) щодо скасування арештів на майно, накладених у межах кримінальної справи, враховуючи суть та мету таких арештів, слід дійти висновку, що дія статті 38 Закону про банкрутство не має безумовного поширення на всі арешти чи інші обмеження щодо розпорядження майном боржника, визнаного банкрутом, застосовані судами в порядку адміністративного, цивільного, кримінального судочинства при розгляді справ, що віднесені процесуальним законом до їх юрисдикції, відтак, апеляційний суд дійшов неправильного висновку про схвалення ухвалою суду про затвердження ліквідаційного балансу та звіту ліквідатора дій ліквідатора з продажу майна боржника за наявності чинного арешту, накладеного в межах кримінального провадження.

Отже, встановивши обставини чинності арешту майна боржника у кримінальній справі та встановивши факт його продажу ліквідатором у ліквідаційній процедурі без зняття арешту у передбаченому КПК України порядку, суди дійшли помилкового висновку про можливість схвалення в цілому таких дій ліквідатора шляхом затвердження поданого ним звіту та ліквідаційного балансу, оскільки таке порушення є істотним порушенням процедури продажу майна боржника в ліквідаційній процедурі та вимагає відповідного реагування суду, незалежно від оспорювання учасниками провадження угод з відчуження майна в ліквідаційній процедурі.

6. До вимог арбітражного керуючого, направлених на формування ліквідаційної маси боржника, застосовуються загальні правила позовної давності.

(постанова від 16.04.2019 у справі № 902/357/18)
<http://reyestr.court.gov.ua/Review/81435095>

Скасовуючи постанову апеляційного господарського суду про відмову у задоволенні позову ТОВ в особі арбітражного керуючого (ліквідатора) до фізичної особи про стягнення боргу (розглянутого у межах справи про банкрутство) з мотивів відсутності поважних причин пропущення позовної давності та направляючи справу на новий розгляд до суду апеляційної інстанції, Верховний Суд зазначив таке.

За змістом ст. 267 ЦК України вплив позовної давності сам по собі не припиняє суб'єктивного права кредитора, яке полягає в можливості одержання від боржника виконання зобов'язання як у судовому порядку, так і без використання судового примусу.

Закон не передбачає переліку причин, які можуть бути визнані поважними для захисту порушеного права, у випадку подання позову з пропуском строку позовної давності. Тому, дане питання віднесено до компетенції суду, який безпосередньо розглядає спір.

До висновку про поважність причин пропуску строку позовної давності можна дійти лише після дослідження усіх фактичних обставин та оцінки доказів у кожній конкретній справі. При цьому, поважними причинами при пропущенні позовної давності є такі обставини, які роблять своєчасне пред'явлення позову неможливим або утрудненим.

Закон не наводить переліку поважних причин, за наявності яких може бути поновлено строк позовної давності, і покладає розв'язання цього питання безпосередньо на юрисдикційний орган - суд, який розглядає судову справу по суті заявлених вимог з врахуванням всіх обставин справи на підставі здійсненої оцінки поданих сторонами доказів.

В силу норм Закону про банкрутство - арбітражний керуючий (розпорядник майна, керуючий санацією, ліквідатор) є суб'єктом незалежної професійної діяльності, і водночас з моменту винесення ухвали (постанови) про призначення його арбітражним керуючим (розпорядником майна, керуючим санацією, ліквідатором) до моменту припинення ним повноважень прирівнюється до службової особи підприємства – боржника; ліквідатор з дня свого призначення виконує повноваження керівника (органів управління) боржника.

Через арбітражного керуючого здійснюється відносини між сторонами, господарським судом та іншими учасниками у справі про банкрутство.

Як учасник провадження у справі про банкрутство, арбітражний керуючий набуває такого статусу лише після прийняття судом відповідного процесуального документа.

Відтак, саме з цього моменту арбітражний керуючий (розпорядник майна, керуючий санацією, ліквідатор) має право здійснювати свої повноваження, визначені Законом про банкрутство, серед яких, проведення інвентаризації та оцінки майна банкрута; формування ліквідаційної маси; подання до суду заяв про визнання недійсними правочинів (договорів) боржника; вжиття заходів, спрямованих на пошук, виявлення та повернення майна банкрута, що знаходиться у третіх осіб; ведення реєстру вимог кредиторів тощо.

При цьому, ліквідатор у справі про банкрутство має самостійний статус як особа, що за рішенням суду зобов'язана належним чином виконувати свої повноваження в ході ліквідаційної процедури, зокрема ті, що направлені на формування ліквідаційної маси боржника.

Така правова позиція наведена Верховним Судом у справах № 904/5978/14, №904/7981/17.

Зважаючи на викладене, аналізуючи питання поважності причин пропуску строку позовної давності через призму Закону про банкрутство Верховний Суд визнав помилковим висновок господарського суду апеляційної інстанції стосовно їх відсутності.

Крім того, Верховний Суд зазначив, що за практикою Європейського Суду з прав людини при застосуванні строків позовної давності йдеться про за давненість позовів і неповноту доказів, через вплив часу. Натомість, у справі, що розгадається, у правовідносинах між сторонами відсутні події "далекого минулого", що могло б спричинити перешкоду для стягнення боргу і захисту порушеного права позивача.

Ст. 256 ЦК України передбачено, що позовна давність - це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу. Право на задоволення позову або право на позов у матеріальному розумінні - це право позивача вимагати від суду задоволення позову. Зі впливом позовної давності особа втрачає право на позов саме в матеріальному розумінні.

Отже, вплив позовної давності є підставою для відмови у позові. Загальний строк для захисту права за позовом особи, право якої порушено (позовна давність) ст. 257 ЦК України встановлено в три роки.

Перебіг позовної давності, відповідно до ст. 261 ЦК України починається від дня коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права або про особу, яка його порушила. Строк позовної давності тривалістю в три роки застосовується у вигляді загального правила, якщо для відповідної вимоги не встановлено спеціального строку.

Згідно зі ст. 260 ЦК України позовна давність обчислюється за загальними правилами визначення строків, встановленими статтями 253-255 цього Кодексу.

Проте, судом апеляційної інстанції, наведене вище не враховано та, за відсутністю матеріалів справи про банкрутство, не було встановлено моменту з якого арбітражний керуючий (ліквідатор) встановив наявність дебіторської заборгованості (дата проведення інвентаризації).

IV. Процедура проведення аукціону та визнання недійсними результатів аукціону.

1. Приписи Закону про банкрутство щодо розгляду заяв про визнання результатів аукціону недійсними лише в межах справи про банкрутство є імперативними.

(постанова від 17.04.2019 у справі № 5017/2615/2012)

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/81369268>

Залишаючи без змін постанову апеляційного господарського суду, якою скасовано ухвалу місцевого господарського суду про закриття провадження з

розгляду заяви ТОВ про визнання результатів аукціону недійсними, Верховний Суд зазначив таке.

Виходячи з аналізу правової природи процедури реалізації майна на прилюдних торгах (аукціоні), яка складається з підготовки, проведення торгів (опублікування інформаційного повідомлення певного змісту про реалізацію нерухомого майна; направлення письмових повідомлень про дату, час, місце проведення прилюдних торгів, а також стартову ціну реалізації майна), продажу майна (забезпеченні переходу права власності на майно боржника до покупця - учасника прилюдних торгів (аукціону)), та враховуючи особливості, передбачені законодавством щодо проведення прилюдних торгів (аукціонів), складання за результатами їх проведення акта про проведення прилюдних торгів є оформленням договірних відносин купівлі-продажу майна на публічних торгах, аукціон є правочином.

За приписами частини 8 статті 44, частини 3 статті 55 Закону про банкрутство, результати аукціону, проведеного з порушенням вимог закону, можуть бути визнані в судовому порядку недійсними в межах провадження у справі про банкрутство. Визнання результатів аукціону недійсними тягне за собою визнання недійсним укладеного з переможцем договору купівлі-продажу.

Частина 3 статті 55 Закону про банкрутство необхідно застосовувати у системному зв'язку з іншими положеннями Закону, зокрема тими, якими передбачено, що усі майнові спори з вимогами до боржника, спори про визнання недійсними правочинів, укладених боржником вирішує господарський суд, у провадженні якого перебуває справа про банкрутство (стаття 10 Закону про банкрутство).

В силу Закону про банкрутство (статті 10, 44, 55 Закону), спори, що виникають при проведенні та виконанні результатів аукціонів, у тому числі про визнання недійсними договорів купівлі-продажу майна, розглядаються в межах провадження у справі про банкрутство.

Господарський суд вирішує у межах провадження у справі про банкрутство спори, безпосередньо пов'язані із здійсненням провадження в такій справі, в тому числі про: визнання недійсними правочинів, вчинених керуючим санацією (ліквідатором); визнання права власності на майно боржника; оскарження результатів аукціону з продажу майна боржника. Положення Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" врегульовують, у тому числі, питання правовідносин, що виникають під час продажу майна боржника під час провадження по справі про банкрутство, а також підстави для визнання угод, укладених боржником, недійсними, порядок розподілу грошових коштів, отриманих від реалізації майна.

Порядок продажу майна боржника, розподіл коштів, врегульований Законом про банкрутство, відтак спори, безпосередньо пов'язані із здійсненням провадження в цій справі розглядаються у межах провадження у справі про банкрутство за правилами господарського процесу.

Така правова позиція наведена у постанові Великої Палати Верховного Суду від 30.05.2018 у справі № 635/6730/15-ц.

Спир, що стосується наслідків реалізації майна боржника, не підлягає вирішенню судом в порядку окремого позовного провадження, а повинен розглядатись в межах справи про банкрутство, з метою реалізації принципу судового нагляду у відносинах неплатоспроможності та банкрутства за для більш ефективного захисту прав та законних інтересів кредиторів. Така ж правова позиція наведена Верховним Судом у постанові від

19.06.2018 у справі №908/4057/14.

Тобто, приписи Закону про банкрутство щодо розгляду заяв про визнання результатів аукціону недійсними лише в межах справи про банкрутство є імперативними.

В даному випадку, з огляду на наявність нерозглянутої заяви ТОВ про визнання результатів аукціону, оформлених протоколом проведення аукціону № 1 від 06.07.2016 недійсними, закриття провадження у справі про банкрутство та припинення юридичної особи банкрута є передчасним та унеможлиблює розгляд такої заяви з огляду на зазначене вище.

V. Особливості розгляду справ про банкрутство відповідно до статті 95 Закону про банкрутство.

1. Законодавством про банкрутство не передбачено винятків щодо вчинення суддею, якому передано на розгляд заяву про порушення справи про банкрутство боржника в порядку статті 95 Закону про банкрутство, електронного запиту щодо автоматичного визначення кандидатури арбітражного керуючого на призначення ліквідатором підприємства-боржника.

(постанова від 23.04.2019 у справі № 911/506/17)

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/82130675>

Скасовуючи ухвалені у справі судові рішення (про визнання боржника банкрутом, відкриття ліквідаційної процедури, призначення ліквідатором боржника ОСОБА_1) та направляючи справу на новий розгляд до місцевого господарського суду для вирішення питання про можливість введення ліквідаційної процедури, Верховний Суд звернув увагу на те, що завданням ліквідатора є не проста констатація факту відсутності майна, а дієвий і належний пошук майна банкрута, тому ліквідатор у звіті має довести, що його дії мали саме мету пошуку і виявлення майна банкрута, а під час ліквідації юридичної особи в досудовому порядку ліквідатор має здійснювати обґрунтовані та логічні дії, а також здійснювати запити до відповідних органів, з врахуванням минулої діяльності банкрута, оскільки дотримання ліквідатором (ліквідаційною комісією) процедури ліквідації юридичної особи відповідно до законодавства України (статей 105, 110, 111 ЦК України) є обов'язковою умовою звернення ліквідатора до господарського суду із заявою про порушення провадження у справі про банкрутство боржника, що ліквідується власником, відповідно до вимог абзацу 2 частини 1 статті 95 Закону про банкрутство.

Суди попередніх інстанцій дійшли передчасного висновку про значне перевищення пасиву боржника над його активом як підстави для визнання боржника банкрутом та введення щодо нього ліквідаційної процедури за особливостями провадження відповідно до статті 95 Закону про банкрутство.

Верховний Суд визнав передчасними висновки суду першої інстанції про призначення ліквідатором у даній справі ОСОБА_1, який виконував повноваження ліквідатора боржника в досудовому порядку в період з 28.11.2016 по 14.02.2017, та зазначив про таке.

Положеннями частини 2 статті 95 Закону про банкрутство передбачено, що у разі визнання боржника, що ліквідується власником, банкрутом, та відкриття щодо нього ліквідаційної процедури, господарський суд призначає ліквідатора в порядку, встановленому цим Законом для призначення розпорядника майна. При цьому, обов'язки

ліквідатора можуть бути покладені на голову ліквідаційної комісії (ліквідатора) незалежно від наявності у нього статусу арбітражного керуючого.

Відповідно до частини 1 статті 114 Закону про банкрутство, кандидатура арбітражного керуючого для виконання повноважень розпорядника майна визначається судом самостійно із застосуванням автоматизованої системи з числа осіб, внесених до Єдиного реєстру арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів) України.

Отже, законодавством про банкрутство не передбачено винятків щодо вчинення суддею, якому передано на розгляд заяву про порушення справи про банкрутство боржника в порядку статті 95 Закону про банкрутство, електронного запиту щодо автоматичного визначення кандидатури арбітражного керуючого на призначення ліквідатором підприємства-боржника, за наявності правових підстав для прийняття такої заяви до розгляду.

При цьому, враховуючи особливості провадження у справі про банкрутство за статтею 95 Закону про банкрутство, господарський суд не позбавлений можливості відхилити визначену автоматизованою системою відбору арбітражних керуючих кандидатуру арбітражного керуючого та призначити ліквідатором боржника, що ліквідується власником, особу, яка виконувала повноваження ліквідатора в досудовому порядку, виходячи з власної оцінки кандидатур та обставин справи.

Відтак, призначивши ліквідатором банкрута ОСОБА_1 що виконував повноваження ліквідатора боржника в процедурі його самоліквідації, без вчинення у даній справі електронного запиту на автоматичне визначення кандидатури ліквідатора на стадії вирішення питання про прийняття заяви про порушення справи про банкрутство боржника до розгляду, суд першої інстанції порушив процедуру призначення арбітражних керуючих у справах про банкрутство, яка не має винятків щодо порядку відбору кандидатів у ліквідатори підприємств, що ліквідуються власниками, за особливостями провадження відповідно до статті 95 Закону про банкрутство.

Суддя-спікер судової палати
для розгляду справ про банкрутство
Касаційного господарського суду
у складі Верховного Суду
С.Жуков